

Program wsparcia dla pomp ciepła przygotowany przez NFOŚiGW a stanowisko SPIUG

Niniejsze opracowanie nie jest studium opłacalności stosowania pomp ciepła w technice grzewczej, ma natomiast na celu przekazanie do NFOŚiGW jako koordynatora planowanego programu, opinii na temat efektywnego zastosowania geotermii płytkowej w technice grzewczej oraz optymalnych warunków brzegowych dla stworzenia programu.

Stowarzyszenie Producentów i Importerów Urządzeń Grzewczych jest organizacją, która zrzesza przedstawicieli firm i firmy, których udział w polskim rynku pomp ciepła ocenia się na ok. 40% z tendencją wzrastającą.

■ W Europie dostrzeżony już został potencjał dla wykorzystania pomp ciepła jako źródła do redukcji emisji CO₂, oszczędzania energii i wdrażania Dyrektywy 2009/28/WE w zakresie promowania odnawialnych źródeł energii.

Ponadto Dyrektywa EPBD 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków zapewnia możliwość szerokiego stosowania systemów grzewczych z wykorzystaniem różnych typów pomp ciepła. Zgodnie z art. 6 pkt 1 na państwa członkowskie UE nałożono obowiązek zapewnienia dla wszystkich nowych budynków,

że przed rozpoczęciem realizacji inwestycji powinny być rozpatrzone i wzięte pod uwagę zdecentralizowane systemy dostawy energii z wykorzystaniem OZE, kogeneracji... oraz pomp ciepła.

Z tego tytułu, ważną sprawą jest właściwy wybór technologii i wspieranie optymalnych technologii korzystających z OZE do ogrzewania budynków i uzyskiwania c.w.u. Planowany więc przez NFOŚiGW program dokładnie wpisuje się w politykę wdrażania dyrektyw UE w Polsce, a rolą SPIUG jest pomoc, aby program był jak najbliższy oczekiwaniom jego beneficjentów.

Założenia programu

SPIUG stoi na stanowisku, że programem wsparcia powinny być objęte pompy ciepła wszędzie tam, gdzie ich **zastosowanie jest uzasadnione z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia**. Należy więc przyjąć pewne ograniczenia, czyli wspierać projekty, gdzie zastosowanie pomp ciepła ma sens.

Drugą kwestią są **procedury**. Opierając się na doświadczeniach programu wsparcia dla kolektorów słonecznych dla użytkowników indywidualnych, należałoby przyjąć wariant obsługi finansowej taki, aby środki mogłyby być maksymalnie wykorzystane przez beneficjentów, a w jak najmniejszej części na obsługę finansową projektu.

Trzecią kwestią jest **propozycja zróżnicowania poziomu wsparcia w zależności od efektu energetycznego**, który byłby do uzyskania w wyniku zastosowania pompy ciepła (ale według prostych kryteriów zrozumiałych również dla urzędników). Należy promować nowoczesne technologie dające wymierne oszczędności energii i emisji gazów. Ważnym kryterium, które mogłoby być szczególnie promowane, jest połączenie pompy ciepła z innymi źródłami OZE, oraz wszechstronne wykorzystanie pomp ciepła, tj. do ogrzewania, chłodzenia i zapewnienia c.w.u.

Propozycje

Zdaniem SPIUG należałoby rozpatrzyć rozwiązanie, które nie będzie oparte o dofinansowania kredytów bankowych. Pozwoli to uprościć procedury i ograniczyć koszty związane z obsługą projektu. Wskazane jest stworzenie prostego i jednoznacznego systemu punktacji, dzięki

któremu można by na koniec „wycenić” wysokość pomocy.

Wybór grupy docelowej

Z dofinansowania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej powinni móc skorzystać zarówno klienci indywidualni posiadający prawo do nieruchomości, jak i wspólnoty mieszkaniowe bez ograniczenia wynikającego np. z położenia w obszarze działania sieci ciepłowniczych.

- System powinien obejmować zastosowanie pomp ciepła zarówno w nowych obiektach, jak także tych podlegających renowacji. Warto zwrócić uwagę, że ciężka konstrukcja budynków stawianych przed laty, pozwala na sporą akumulację energii cieplnej, co równocześnie można wykorzystać do dalszej oszczędności tzw. energii zasilania w godzinach szczytu energetycznego.
- Program powinien dotyczyć pomp ciepła stosowanych zarówno do wytwarzania ciepła, c.w.u., jak chłodu.
- Projekt powinien jasno określać kryteria techniczne zastosowania danej pompy ciepła.
- Można rozpatrzyć włączenie powietrznych pomp ciepła do przygotowania ciepłej wody, co wydaje się logicznym krokiem w kierunku poszerzenia grupy beneficjentów trwającego programu dofinansowania kolektorów słonecznych. Tego typu pompy ciepła przy niższych kosztach inwestycyjnych są alternatywą dla systemów solarnych, kiedy brak jest technicznych możliwości ich montażu (niekorzystna konfiguracja dachu, zacienienie etc). W tym przypadku praw-

dopodobnie należałoby przygotować odrębne kryteria.

Propozycje

Przyjęcie jednoznacznych parametrów technicznych związanych z wysokością dofinansowania, np.:

- dofinansowanie podstawowe według ogrzewanej powierzchni [m²] a nie mocy [kW], co wyeliminuje „dobijanie mocy” niemającej uzasadnienia z technicznego punktu widzenia i pozwoli na optymalizację wielkości urządzenia zależnie od oczekiwanego efektu;
- ograniczenie w wypadku budownictwa jednorodzinnego ogrzewanej powierzchni, np. 400 m²;
- zdefiniowanie maksymalnej temperatury zasilania np. 50°C;
- projekt powinien obejmować komplet instalacji, tj. pompa ciepła + dolne źródło ciepła (ew. bufor wody grzewczej), jeżeli tego wymaga instalacja z technicznego punktu widzenia, a nie tylko pompa ciepła jako urządzenie;
- zdefiniowane kryterium SPF (sezonowy współczynnik efektywności) może być dobrym kryterium do określenia wielkości dofinansowania. Tego typu rozwiązanie stosowane jest np. w Niemczech. Za wielkości wyjściowe można przyjąć średnie europejskie wartości współczynnika SPF dla systemów z pompami ciepła wg danych EHPA 2008 (tabela):

Rodzaj pompy ciepła	SPF dla: budynków nowych/modernizowanych
powietrze/woda	3,5/3,0
solanka/woda	4,0/3,5
woda/woda	4,5/4
bezpośrednie odparowanie	4,2/3,7

Im wyższy współczynnik SPF, tym lepiej. Standardowa wartość, dla której przyjmuje się dofinansowanie podstawowe może być definiowana np. corocznie, zależnie od rozwoju technologii i ogłoszonych przez niezależne laboratoria wyników, dzięki czemu można by w sposób stały kontrolować promowanie tych najnowocześniejszych i najoszczędniejszych energetyczne rozwiązań.

- zróżnicowanie wysokości dofinansowania z uwagi na np. wykorzystywanie efektu chłodzenia pasywnego, np. 150% podstawowej wysokości dofinansowania.

Projekt budowlano-wykonawczy i wymagania techniczne

Montaż instalacji powinien dokonać wykonawca, który m.in. posiada certyfikat/świadczenie w zakresie doboru i montażu instalacji pomp ciepła.

Jak dotąd nie istnieją żadne prawne uwarunkowania precyzujące nadawanie takich certyfikatów przez producentów, co w praktyce oznacza, że może dostać je każdy instalator mający (uogólniając) uprawnienia dot. instalacji.

Obecnie jednym z priorytetów dla najbliższych działań SPIUG jest aktywny udział w definiowaniu przepisów wykonawczych koniecznych dla wdrażania Dyrektywy 2009/28/WE, gdzie mogą być określone

konieczne wymagania. Tymczasem, każdy z szanujących się producentów ma swój system szkoleń i sprawdzania kwalifikacji, które z zasady różnią się między sobą tylko w szczegółach. W interesie producentów jest dawać uprawnienia tylko najlepszym, którzy będą w stanie prawidłowo dobrać i zamontować instalację, co jest warunkiem jej dobrego funkcjonowania.

Propozycje:

- uniknięcie wprowadzania wymagań co do konieczności wykonania projektu technicznego, w wypadku wykonania instalacji przez autoryzowanego instalatora, który przeszedł odpowiednie szkolenie w tym zakresie – na podstawie schematu hydraulicznego producenta;
- zastąpienie protokołu końcowego, podpisywanego przez inspektora nadzoru innym dokumentem, który nie będzie generował dodatkowych obciążeń dla inwestora;
- zdefiniowanie wartości – norm wydajnościowych – określenie minimalnej sprawności pompy ciepła, w oparciu o stosowane w UE normy,
- w sytuacji braku przepisów z zakresie uznawania kwalifikacji instalatorów, instalator powinien legitymować się certyfikatem producenta o ukończeniu specjalistycznego szkolenia z zakresie doboru i instalacji pomp ciepła.

Podsumowanie

Inicjatywa programu, zdaniem SPIUG, jest jak najbardziej trafna, z uwagi na rozwój technologii pomp ciepła i coraz większe

zastosowanie tych rozwiązań nie tylko za granicą, ale w ostatnich latach także w Polsce. Aby zdynamizować ten rozwój, potrzebny jest impuls w postaci instrumentu wsparcia finansowego, ukierunkowanego tam, gdzie powstałe instalacje będą pozytywnym przykładem stymulującym rozwój tego źródła energii cieplnej. W innych krajach już takie systemy wsparcia funkcjonują np. w Niemczech stosowane są specjalne taryfy energetyczne dla zasilania pierwotnego i dofinansowanie inwestycji na poziomie 15–30 EUR/m² powierzchni budynku. W Austrii natomiast warunkiem dofinansowania jest posiadanie przez instalatora odpowiednich uprawnień i przeszkolenia. We Francji stosuje się dopłaty w wysokości 40% wartości instalacji w postaci ulgi podatkowej.

Szereg argumentów przemawia za wspieraniem rozwoju zastosowania pomp ciepła. Warunkiem jest jedynie to, aby pompy ciepła były montowane jedynie tam, gdzie ma to uzasadniony sens, a takich możliwości jest bardzo wiele.

Pewnym działaniem ubocznym przed wprowadzeniem programu wsparcia dla pomp ciepła jest edukacja i informacja, którą można realizować m.in. przez stworzenie i przeprowadzanie:

- a) akcji czy kampanii informacyjnych dla potencjalnych klientów – beneficjentów projektu, ale też dla urzędników, projektantów, instalatorów i branżystów;
- b) akcji edukacji ekologicznej skierowanej do społeczeństwa, dotyczącej zastosowania pomp ciepła, ale także innych nowych technologii z dziedzin energetyki rozproszonej i innych odnawialnych źródeł energii. ■